

Lakivaliokunnalle

LaV@eduskunta.fi

**Syyttäjälaitoksen lausunto 31.1.2024, SY/115/2024 koskien hallituksen esitystä eduskunnalle Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehdyn sopimuksen sekä Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettujen kansainvälisten sotilasesikuntien asemasta tehdyn pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja niihin liittyviksi laeiksi
VN/7659/2023**

Syyttäjälaitos kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja niihin liittyviksi laeiksi.

Esitys eduskunnalle on laadittu huolellisesti huomioiden tarkasti sopimuksen sekä Pariisin pöytäkirjan tulkinnan varaiseksi tai soveltamisen kannalta epävarmaksi arvioitavat kohdat.

Syyttäjälaitos yhtyy esityksen näkemyksiin ja lausuu seuraavaa.

Nato Sofa -laki

Ehdotetun lain 2 §:n mukaan sopimuksen VII artiklan 3 kappaleen c kohdassa tarkoitetun päätöksen tuomiovallan käyttämisestä sekä sen luovuttamisesta tekisi valtakunnansyyttäjä. Esityksessä todetuin tavoin kysymys olisi yksittäisten kansainvälistä liityntää omaavien rikosasioiden lainkäyttöraatkaisuista, jotka perustellusti soveltuisivat riippumattoman syyttäjäviranomaisen päätettäväksi. Ehdotuksen sivulla 114 säännöskohtaisissa perusteluissa on esimerkinomaisesti

lueteltu merkityksellisiä seikkoja, jotka valtakunnansyyttäjä muun ohella ottaisi päätöksenteossaan huomioon. Erikseen huomioitavaa on myös se, että päättäessään tuomiovallan käyttämisestä valtakunnansyyttäjä päättäisi myös esitutkinnan toimittamisesta tai toimittamatta jättämisestä. Valtakunnansyyttäjällä olisi myös lain 8 §:n nojalla toimivalta tehdä sopimuksen VII artiklan 6 kappaleen b kohdan mukainen ilmoitus lähettäjävaltion viranomaiselle rikosasian käsittelystä Suomessa. Sovellettavat säännökset sekä elävän elämän tilanteet, joihin niitä sovelletaan, tulevat olemaan uusia, joten tavoite säännösten yhdenmukaisen ja johdonmukaisen soveltamiskäytännön luomiseen puoltaa myös päätösvallan ja ilmoittamisvelvoitteen keskittämistä valtakunnansyyttäjälle. Vaikka valtakunnansyyttäjän tekemät, Suomen tuomiovallan käyttämistä tai käyttämättä jättämistä koskevat päätökset liittyisivät yleensä tiettyyn rikosasiaan, ei niitä tulisi kyseisen rikoksen asianomistajan oikeuksien osalta rinnastaa syyttäjän syyttämättä jättämispäätöksiin. Syyttämättä jättämispäätös avaa asianomistajalle oikeuden nostaa itse syyte asiassa, jossa syyttäjä ei ole niin tehnyt. Mikäli asianomistajalle annettaisiin vastaava oikeus tilanteessa, jossa valtakunnansyyttäjä on päättänyt Suomen tuomiovallan luovuttamisesta, siirtyisi ratkaisuvallta tässä asiassa tosiasiallisesti asianomistajalle, joka on yleensä yksityinen taho. Suomen tuomiovallan käyttämisestä päättäminen on kuitenkin niin voimakkaasti valtion yleiseen etuun liittyvä asia, että päätösvalta tulee säilyttää yksinomaan viranomaisella, esityksen mukaisesti valtakunnansyyttäjällä. Säännöskohtaisiin perusteluihin olisi selventävää lisätä, että valtakunnansyyttäjän tekemä VII artiklan 3 kappaleen c kohdassa tarkoitettu päätös tuomiovallan käyttämisestä tai käyttämättä jättämisestä sekä siihen liittyvästä esitutkinnan toimittamisesta tai toimittamatta jättämisestä Suomessa ei ole oikeudenkäynnistä rikosasioissa 1 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettu päätös eikä tähän rinnastettava päätös.

Esityksessä ehdotetaan perustellusti sopimuksen soveltamista tarkentavia määräyksiä lain 3 § ja 4 §:iin, jotka koskevat Suomen viranomaisten kiinniotto- ja pidätysoikeutta lähettjävaltion pyynnöstä ja henkilön toimittamista lähettjävaltion toimivaltaiselle viranomaiselle. Lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua apua ei annettaisi, jos kyseiseen valtioon sovellettavaan kansainvälistä rikosoikeusapua koskevaan sääntelyyn sisältyvä kieltäytymisperuste estäisi antamasta oikeusapua. Lain 4 §:ssä säänneltyyn henkilön toimittamiseen lähettjävaltion toimivaltaiselle viranomaiselle rikosasian tutkintaa tai syytetoimenpiteitä varten noudatettaisiin kyseiseen valtioon sovellettavaa rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevaa sääntelyä. Samoin lain 7 §:ssä perustellusti tarkennetaan, että Suomen toimivaltaiset viranomaiset auttavat sopimuksen VII artiklan 6 kappaleen a kohdan tarkoittamalla tavalla lähettjävaltion toimivaltaista viranomaista noudattaen kyseiseen valtioon sovellettavaa kansainvälistä rikosoikeusapuakoskevaa sääntelyä.

Muut hallituksen esitykseen sisältyvät lait

Kansainvälisten sotilasesikuntien asemaa koskevan lain säätämisen ja muiden hallituksen esityksessä mainittujen lakien muuttamisen osalta Syyttäjälaitoksella ei ole lausuttavaa.

Jukka Rappe

apulaisvaltakunnansyyttäjä

Tuire Tamminiemi

valtionsyyttäjä

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Allekirjoitusten oikeellisuus voidaan tarkistaa valtakunnansyyttäjän toimiston

Syyttäjälaitos

Lausunto

4 (4)

31.1.2024

SY/115/2024

kirjaamosta.

Yhteystiedot

Syyttäjälaitos, valtakunnansyyttäjän toimisto

Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Puhelin 029 56 20800, faksi 029 56 20888

valtakunnansyyttaja.syyttaja@oikeus.fi

